

4 Incun.
277

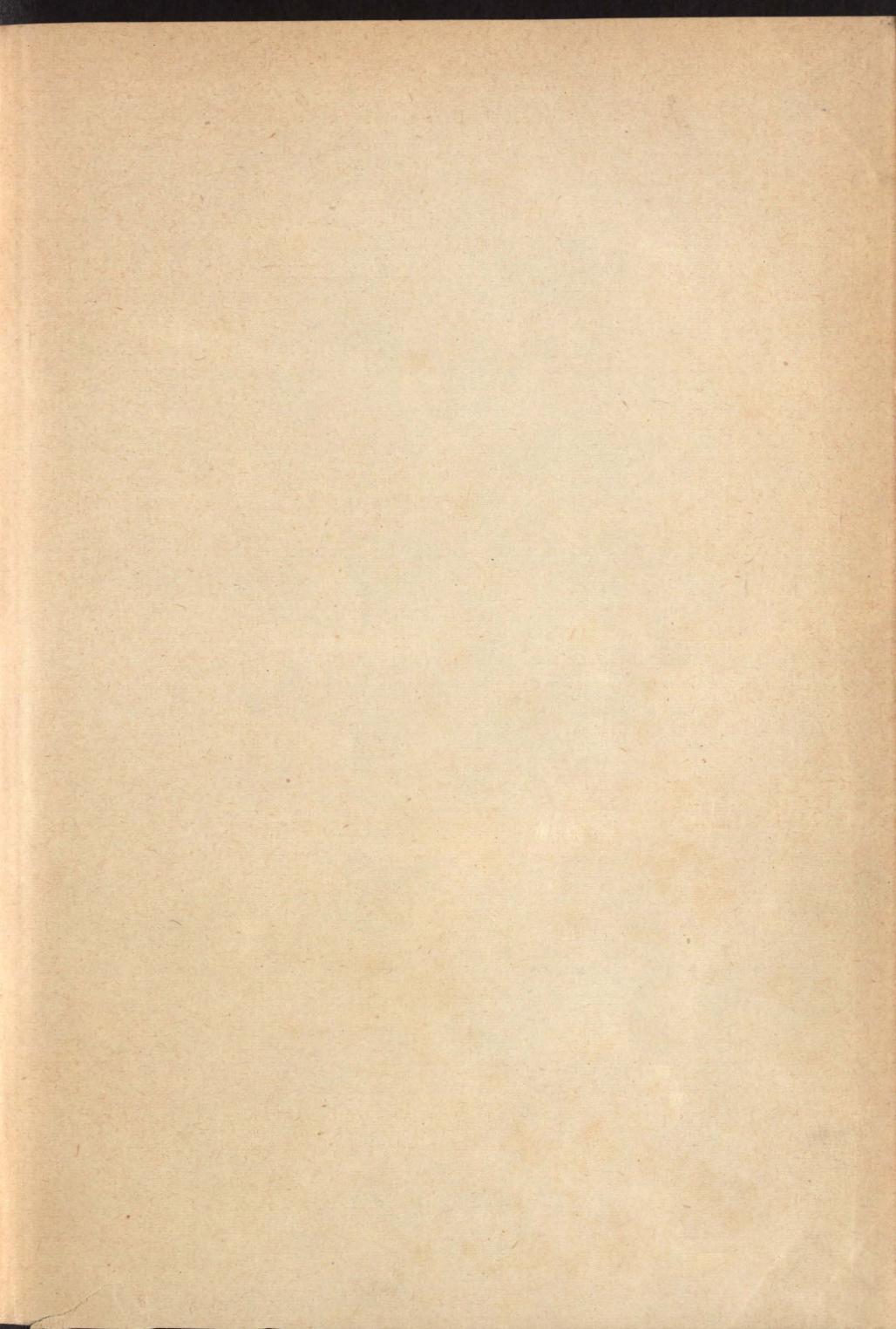

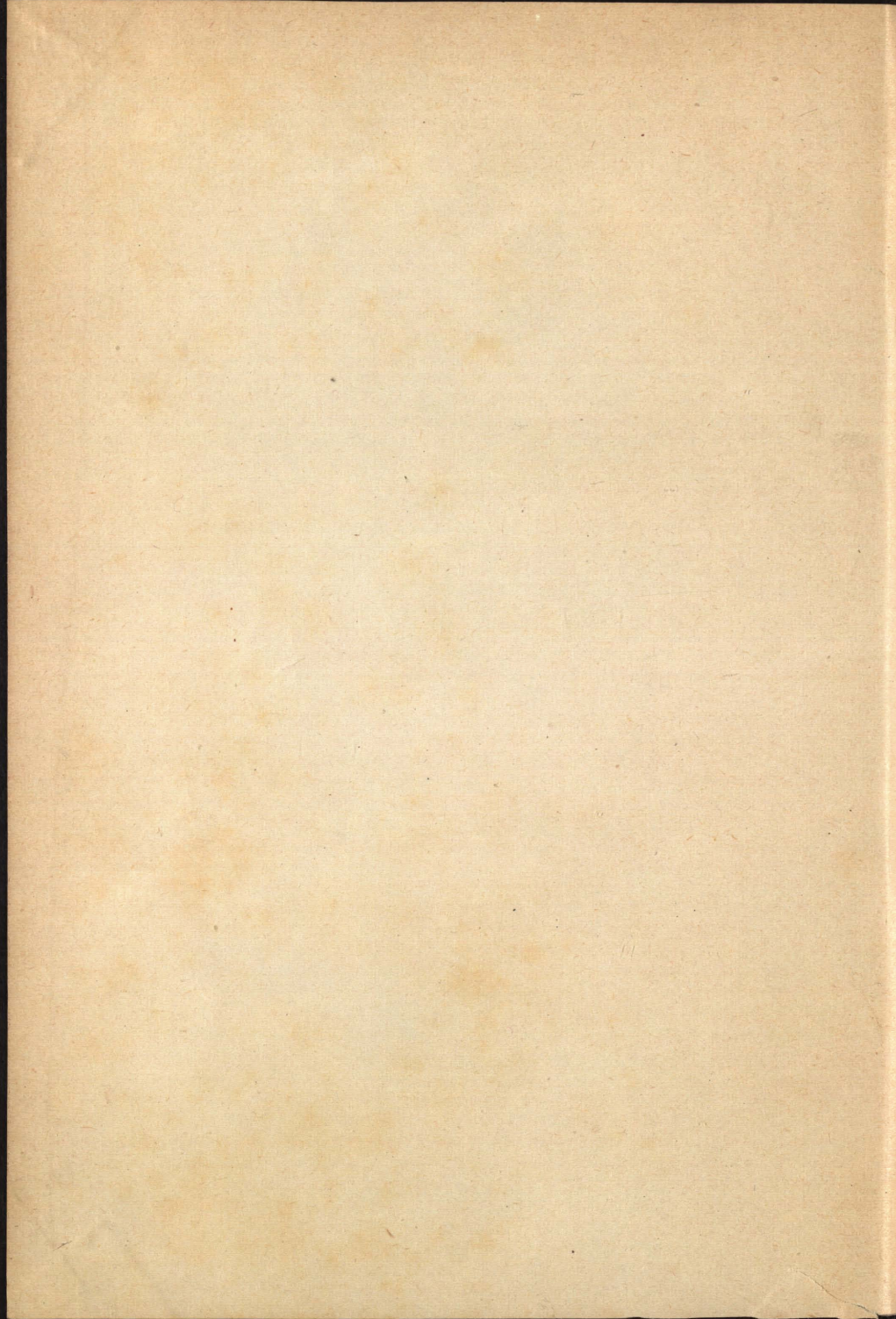
4° Inc. 277.

Stilus.

Hain 15107
2. Lage. verbunden

Incur. 297.

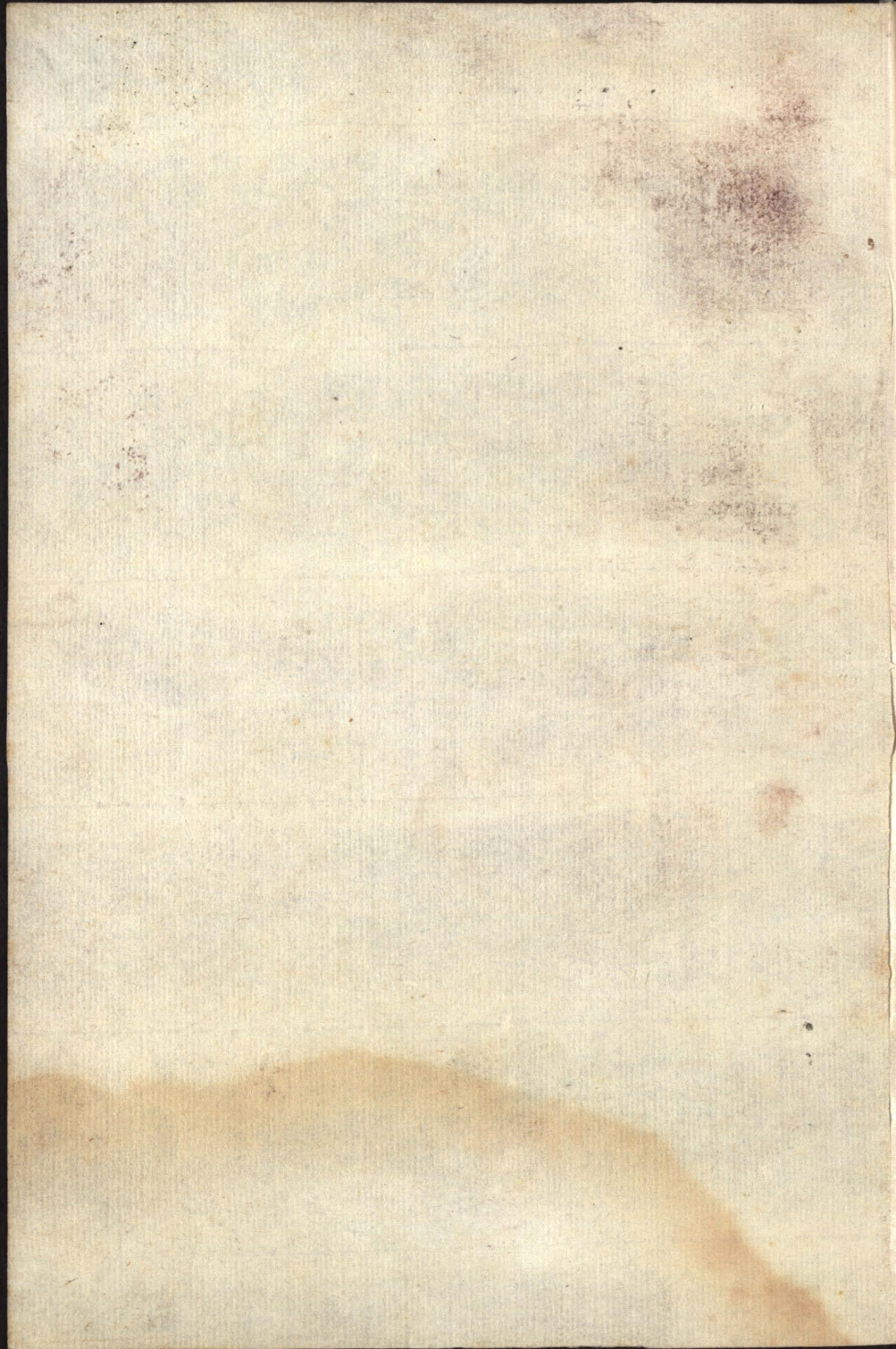

Ms

II

ad freskan

¶ Stilus Romane curie incipit.

DVplex ē modus deuoluendi siue trahendi causas ad Romanā curiā ut in ipsa curia tractetur
Vn^o p^o cōmissionē factā ī curia cū p^ote citā
 di et isto mō inter beneficiales et nō beneficiales nulla
 ē differētia postquā cōmissē sūt: nisi in diuersitate mo
 di procedēdi et obseruatione terminorū ut infra dice
 licet leui⁹ et facilius cause beneficiales et nō deuolute
 p^o appellationē committantur in curia quā alie: et inter
 alias citius spūales et ecclesiastice quā p^ophane: et iter
 prophanas citius ille que uertūtur inter clericos quā in
 ter laicos. sed postquā placet pape nulla est differentia
 nisi in modo pcedendi et obseruatione terminorū: ut
 infra. **¶** Alius ē modus deuoluēdi p^o appellationem.
 et in isto modo ē magna differētia inter beneficiales &
 nō beneficiales p^o quācūq; appellationē interpositam
 ad sedem apostolicā deuoluūtur ad Romanā curiam
 dūmodo dicta appellatio interponat in presentia appel
 lati uel eius pcuratoris specialiter in cā illa cōstituti uel
 quācito cōmode intimes appellato uel procuratori pre
 dicto data sibi scriptura autētica uel plecto sibi tenore
 appellationis eū; copia sibi tradita alioquin in absentia
 appellati uel procuratoris talis appellatio intimanda ē
 in domo habitationis appellati: uel si domus ē in remo
 tis in ecclesia cathedrali eius ciuitatis uel dyocesis eū
 ius ē beneficiū de quo agitur. et utroq; casū nihilomi
 nus in ecclesia uel beneficio de quo agit. et hoc uerum
 nisi esset metus appellati uel suorum: tūc enī sufficit q^o
 intimatō fiat in loco publico de quo uerisimile sit q^o ue
 niat ad noticiā appellati. **I**tem ē sciendū q^o si aliqua ap
 pellatio uel citatio debeat insinuari alicui habenti par
 rochiam ecclesiā uel aliud beneficiū curatū requirēs
 residentiam de iure tūc in absentia appellati uel citati

di sufficit qd fiat iūtimatio uel citatio ī ecclesia cathedra
liet in ecclesia siue beneficio curato et nō in aliqua do-
mo habitationis. **A**lie uero cause non beneficiales siue
sint spūales & ecclesiastice ut de usuris decimis matri-
monio & de similib⁹ siue inter clericos siue inter laicos
uīa appellationis dūtaxat nō deuoluuntur ad **R**o. cu-
nisi secundū formā distinctionis infra scripte: aut enim
appellauit ante sententiā diffinitiuā aut post. si appel-
lauit ante aut appellatio nō est acceptata a iudice uel
approbata a parte. primo casu aut terminus fuit statu-
tus ab homine a iudice uel a parte et tūc sufficit qd ap-
pellatus mittat pcuratorē ad agendū et defendēdum
in curia: nec in tali cā uirtute appellationis pcedi pōt
nisi de speciali mandato pape cōmitteret cū potestate
citādī in curia et decreta citatione et executione repro-
ducta non uī appellationis sed citationis procederetur
aut terminus fuit statutus ab homine: et tūc iterū di-
co qd si casu pximo si appellatio ē accepta a iudice uel
a parte approbata aut nullus terminus fuit statut⁹ ab
homine: et tūc sufficit mittere pcuratorē ad expedien-
dum articulum grauaminis & eo expedito in negocio
principalī procedi pōt: sed bene in grauamine aut ter-
minus fuit statutus ab homine et appellatus petiit qd p
sone principales uenissent cū iuribus et munimētis ad
Romanā curiā ad totā causam et cause p tale; appel-
lationem cēsantur ad **R**omanam curiam deuolute ad
finem ut in negocio principalī p audientiā contradicta-
rum possit pcedi. aut appellatus hoc modo nō petiit
et tūc tantūmodo deuolutus ē articulus grauaminis:
nec in negocio principalī illo finito uī appellatōnis p-
cedi possit. et sic tantū uno casu appellatio ante sentē-
tiam deuoluit negociū principale ad curiā itaq; in illa
absq; aliqua alia citatione procedi posset in curia p au-
dientiā contradictarū cōtra absente. s. quando appella

no recepta ē a iudice & a parte & terminus statutus ab homine & petito p̄ appellatū q̄ appellans ueniat cum iuribus & munimetis suis totā causam cōcernentibus. & ille modus raro accidit. **S**i autē ē appellatum in hmōi causis nō beneficialibus a diffinitiuā: tūc aut appellatio fuit acceptata a iudice uel approbata a parte uel non. primo casu siue terminus fuit statutus ab homine uel nō causa ē deuoluta p̄ appellationē. **I**taq; p̄ audientiā cōtradictarū contra absentē p̄cedi possit etiā in negocio principali. **S**ecūdo. s. quādo non ē acceptata a parte non ē cā deuoluta ad curiā ita q̄ p̄ audientiā cōtradictarū p̄cedi possit in negocio principali: sed sufficit mittere p̄curatorem ad impetrandū & contradicendum.

In causis deuolutis mod⁹ p̄cedēdi in **R**omana curia.

Postquā autē in **R**omana curia p̄ uia appellationis ita ut in ea tractari debeāt deuolute sunt cause hoc modo p̄cedendum ē. **E**t primo cōmittēda ē cā appellationis & negocii principalis alicui auditori uel iudici & presentata cōmissione ea die iuridica in audientiā uel sequenti p̄ducat appellatio corā iudice si habet. alias uerbo deī & absq; hoc secundū modernā practicā; lic; olim sec⁹ erat. q̄ p̄nūciat auditor cā; esse deuolutā petat & obtineat pars citari p̄ audientiā contradictarū ad dicēdum contra commissionē & iura hmōi obtineat si in grauamine p̄cedit siue sit beneficialis siue nō ad impugnandū & iustificandū ad primā diē. **S**i uero in negocio principali pars uellet procedere tunc si causa ē beneficialis tūc ē p̄cedendū iuxta reformationē; **M**artini pape. v. scilic; ad libellandum ad primam. ad iurandum de calūniā ad primam. **I**tem de mero iure si aliqua partium uelit abbreviare tunc in termino ad libellandū poterit iurare de calūniā: caueat tamē ut non remittat ex

1000
preſſe iuramentū alteri parti: ſed tantū tacite. quia ta
cita ualet expreſſa nocet. & ideo pcurator ſit attentus
quādo iurat in termino ad libellandū q̄ auſet notariū
q̄ ſcribat hoc iuramentū expreſſe p̄ eum aduerſario re
miſſum. Deinde ad articulandū ad .xii. diē. ad dicendū
cōtra articulos ad .ii. diē. ad dicendū cōtra pducta ad .ii.
diē. ad declarandū ad .i. diē. & ſi aliquę declarationes
dent factō ad dicendū cōtra eas ad primā diē. et deīde
ante lapſum terminū ad dicendū cōtra articulos. articuli
ad pbandū admitti poſſunt uocata ad hoc parte factis
p̄bationib⁹ ſi ē actor uel ſi ē reus & actor probauit. fac
tis deciſionibus & deſeſionibus cōtrariis releuātib⁹ uel
ſi nihil pbat actor: etiā ſi reus nihil probauerit ut certus
ſit de abſolutoria ſentētia pōt peti concludi ad ſtatim.
poſtmodū dū iudex fuerit deliberatus pōt ferre ſentētia
Et licet cōcluſio in beneficialibus nō ſit de ſubſtātia: ta
men ſtilus curie habet q̄ ſemp concludit etiā in benefi
cialibus & aliis ſummaryis cauſis: tenet tamē ſententia
ſine tali cōcluſione nec ad hoc ſtilus cōtradicit: & quo
ad iſtā materiā admiſſionis articulorū uel exceptionis
aut aliarū materiāū preterquā quod de cōcluſione dic
tum ē. tamē illa in cauſis pecuniariis ſiue prophanis ſit
de ſubſtātia. idē in talibus cauſis ordinariis ſiue ppha
nis ſeruetur.

¶ Itē in ſecūda inſtātia omnes termini predicti ad pri
mā diē ſeruantur excepto termino ad articulandū qui
ſeruat̄ur ad .viii. & eodē modo in tertia inſtātia dem
pto termino ad articulandum qui ſeruat̄ur ad .vi.

¶ Modus ſeruandus in beneficialibus
deuolutis per cōmiſſionem.

¶ Itē eodem modo ſeruantur termini in cauſa benefi
ciali quando cauſa ē deuoluta p̄ cōmiſſionem cū pote

state citadi in curia & extra & facta executione in partibus: que executio eodē modo fienda ē quo appellatio interponēda secundū formam cle. causam. dempto q̄ in hoc termino non oportet pducere iura deuolutionē faciētia: sed pducitur citatio facto uel uerbo cu; eius executione: & deinde citetur pars ad dicendū cōtra cōmissionē citationē & eius executionē. deinde ad libellandū; ad primā diē ut supra 7c. taliter q̄ si sint ambe partes sufficiēter fūdate p se uel suos pcuratores tūc pceditur contra eos. alioquin pars presens pcedat p audiētiā cōtradictariū cōtra absente si causa ē deuoluta ut supra 7c. **I**n hoc idem seruatur in causis nō beneficialibus de quibus supra.

In causis nō beneficialibus p commissionem:

In causis uero nō beneficialibus aut ille sunt de decimis matrimoniis uel usuris pcedendum est ut ī causis beneficialibus mō quo supra dictum ē quoad terminos s; nō quoad deuolutionē ut etia: predictum ē. aut ille cause sunt pphane: & tūc si appellatione sunt deuolute modo quo supra fert cōmissa cā pducatur appellatio uerbo uel facto & citabit pars ad dicendū cōtra cōmissionem & iura p deuolutione cause faciētia ad primā diē. **S**i uero ē deuoluta p citationē executā tūc illa citatione cū eius executiōe reproducta uerbo uel facto citabit pars ad dicendū cōtra cōmissionē citationem & eius executionē ad primā: & deinde utroq; casu deuolutionis hmo ī termino primo seruato ad dicendū; contra deuolutionē uel executionē; citationis citabit pars ad libellandū secundū antiquā practicā; ad. viii. diē: s; secundū modernā que mixta cū antiqua seruatur ad libellandū litē cōtestandā & de calūnia iurandū ad. viii. diē in quo termino dabit libellus & citabit pars ad respōdēdū; libello & litē suā p libello cōtestandā & iurandū de

calūnia ad primā diē. sic nec ut ita fiat citeſ ad ide; ter-
tio sub pena excōicationis ad .ii. diē. ſ; ne tūc citeſ quar-
to 7 de ſupabundāti ad idem ad primā ſi tūc libellans
aſſumat narrata in ſuo libello fore uera 7 petita in eo fi-
eri debere ante litē cōteſtatā: 7 niſi tūc aduerſarius det
exceptiones releuātes niſi libellus de ſe ſit inceptus cō-
pellat reſpondere. alioquin excōicabit. exceptiones at-
que poſſunt opponi ad litē conteſtandā ſunt tantum
tres. ſ. de re iudicata trāſacta & finita etiā exceptio que
reputat anormala opponi pōt ad impediendū litē con-
teſtatā. ſi uero iudex cauſe cōpellat ad reſpondendū;
libello quia ē inceptus uel quia obſtāt exceptiones tue
& tūc nō reſpōdeas niſi metu excōicatiōis: & ſimili me-
tu durāte iures de calūnia & deinde appelles ab illa cō-
pulſiōe metu excōicatiōis ad reſpōdendū libello facta
& in caſu quo date fuerūt exceptiōes & admiſſione pe-
tita exceptionū appellari pōt a non admiſſione & dicta-
rū exceptionū repulſione & cōpulſiōe hmōi coniuñcti;
& diuiſi; & ſic diuiſim appellari pōt a tali nō admiſſiōe
etiā ante cōpulſionē: & ſi tibi placet pſequi grauamē
recedere uelis a iudice quia forſan tibi ſuſpectus ē uel
alia de cauſa facias cōiuñctim committi cauſam appel-
lationis ab hmōi grauamine una cu; toto negotio prin-
cipali i forma que infra. & l; appellatio quādo ē legitti-
ma committat una cū negotio principali non uenit ne-
gociū principale niſi quando euentū grauaminis ta-
les ſepe obtineāt cōmiſſionē quād o pceſſus ē corā iu-
dice q; in omnem euentum maneat iudex.

Commiſſio grauaminis.

Cōmiſſio uero in cā grauamis hmōi termini ſerue-
tur ſicut i aliis quorūcūq; grauaminū. ſ. ad dicēdū cō-
tra cōmiſſiō; ad .i. diē 7 ad dicēdū cōtra appellatō; ad .i.

diē quare petenda ē in termino quo accusetur contumacia nil dicētis cōtra cōmissionē et deinde ad impugnandū et iustificandū ad primā diē in quo terminō semper dat̄ petitio ad minus uerbo petendo p̄nūciari bene appellatū & male p̄cessum. Si uero ē appellatū econtra. s. bene p̄cessum et male appellatū licet cautius sit & utilius quā in illo termino ad impugnandū & iustificandū deē primo petitio facto & post terminū ad impugnandū & iustificandū altera partiū pōt citari ad uindendū inhiberi ad. i. diē uel ad statim. et predicta a grauaminibus quoad terminos p̄cedūt quādo appellans p̄sequit̄ cā; appellatōis. s. si appellatus p̄sequat̄ eā ille pōt quādo citatus ē ad dicendū; cōtra cōmissionē consentire in iurisdictionē impugnare nō possit ac prestare cōsensū expresse uel tacite & i illo termino repetere appellationē partis aduersae inquantū p parte sua et cōtra partē aduersā; 7 inquantū facit cōtra se excipe generaliter cōtra eā & obtinere ad impugnandū & iustificandū ad. i. diem quem terminū seruet ut supra.

¶ De prima instantia.

¶ Deinde cōtinuādo terminos in negotio principalī si grauamē miscet̄ 7 expeditū ē p̄ sn̄a; iterlocutoriā que transiit in rē iudicatā uel quia ab ea nō ē appellatū uel post. x. dies appellat̄: tūc citeť pars ad articulandum in prima instātia ad. xv. diē ad dicendū cōtra articulos ad. viii. diem ad declarandū. ad. viii. diē ad dicendū cōtra declarationē si qua dat̄. ad. viii. diē alias nō. Deinde post peti cōcludi. & hoc si ē reus & aduersarius & actor nō pbat uel si actor p̄bauit & in causis pecuniariis siue p̄phanis quādo presertī quis t̄iet cōmissionē uel testes tūc iuste p cōclusionē & deliberato iudice p̄ sentētia.

¶ De secunda instantia

¶ Postquā in prima instātia appellatum ē & causa ap-
pellationis cōmissa citabit pars ad dicendū contra com-
missionē ad primā diē iuridicā: & si placet appellatio
statim pōt facere citari partē ad libellandū ad .ii. diē.
alias poterit excipe contra commissionē uel nō excipe
& termino adueniente quelibet partiū pōt dare libellū
scilicet; appellatoriū; petēdo cōtinuare sententiā & petē-
do bene pcessum pnūciari & male appellatū q̄ iudex
nō bene pnūciauit iuxta petitionē suā illud pōt tūc
addere in libello suo: appellās uero pōt petere cōtrariū
& dare petitionē suā quā dedit in prima instantia & de
inde citabit pars ad respondendū libello & litē cōtestā-
dam: etiam ad primā diē in illo termino accusat contu-
macia nō respondētis libello: & hāc cautelā teneat uo-
lens psequi iudiciū. quia si pars altera ē absens a iudicio
nō requirit litis cōtestatio in secūda instantia ubi facta
ē in prima: secus si ē presens. tenet ergo talē ordinē uo-
lens cōtinuare iudiciū & accelerare q̄ nullo termino ua-
dat quo alia pars non ē presens & seruat terminū 7 tūc
citeť pars ad iurandū de calūnia in eode; termino sicut
supradictum ē. **¶** Deinde ad articulandum ad .viii. diē
ad dicendū cōtra articulos ad .ii. diē. ad pducendū oīa
ad .ii. diē. ad dicendū contra ad .ii. diē. & ad dicendū cō-
tra declarationes si que sint similiter ad .ii. diē.

De tertia instantia.

¶ In tertia instantia oēs termini seruātur ad idē demp-
to termino ad articulandū qui seruat ad .viii. diē & te-
neat cautela in termino ad libellandū & respondendū
libello ut dictum ē in .ii. instantia.

In causis nullitatū

¶ In causis nullitatū. s. quādo cōmittit̄ & petiť annulla-
ri aliquis pcessus uel sententia uel alius extraiudicialis

actus tūc si actus ē iudicialis & nullitas cōstet ex eisde
actis & tūc cōmissa cā citata parte ad dicendū cōtra cō
missione, nō requirit plena observatio terminorū secū
dum naturā causē. uel si causa ē beneficialis uel sum
maria uel alia de quibus supra procedit ut dictum est.
Et ē notandū; q̄ iudex uel auditor cui cōmissa ē cā ap
pellatōnis a diffinitiva pōt cognoscere de nullitate sen
tentie licet hoc nō exprimat in cōmissione sibi facta. se
cus in iudicio appellatōnis a grauamēte uel interlocu
toria, cautum tamen ē q̄ semper exprimat in cōmissione.

De causis restitutionis.

¶ In causa restitutōnis que de iure peti deberet infra
quadrienniū ut petīt restitutio in integrū; aduersus ali
quem actū. & hoc principaliter uel incidentaliter uel pe
titur restitutō ad appellandū. uel etiam incidentaliter
uel in integrū aduersus sententiā & mittere iudiciū re
scindēs ⁊ nō resistoriū & tūc citeat pars ad dicendū con
tra commissione dant articuli si petantur secundū uia
iuris cōmunis deducētur casum esse quo restitutio cō
cedit & p uia cōmissionis de gratia petite ⁊ cōcesse tūc
deducātur articuli uerificationis p uerificatione cōmis
sionis & pars citeat ad dicendū cōtra articulos ad primā
dicā accusata cōtumacia in illo termīo petant articuli &
pducātur iura uel testes secundū materiā subiectam.

¶ Et ē sciendū circa hoc q̄ petens restitutionē semper
antequā restituat debet docere de aliquo suo iure uel
interesse uel saltim summarie de lesione. Itē deinde fa
ctis pbatōib⁹ sup articulis petat restitutio in integrū cū
negocio principali quod fieri pōt de iure & utile ē fie
ri; seruādī tamen sunt termini ad longū secundū natu
ram causē.

In causis desertionis.

In causis desertiōis. s. quādo aliqua appellatio a dif-
finitīua sentētia uel interlocutoria dicit̃ deserta: et tūc
si deserta ē in manibus domini auditoris cui cōmissa ē
& sic de aliis tūc requirit̃ noua cōmissio sup̃ desertione
alias nō requirit̃ noua p̃uissio. **Q**ua facta & presentata
citeť pars ad dicendū cōtra ad secundā diē & lapso illo
termino citeť pars ad faciendū fidē de diligētis p̃secu-
tionis appellatiōis primū ad primā diē: & deinde si nō
docuerit de diligētia predicta citeť ad idē tertio & quar-
to. & tūc iudex habet optionē an uelit cōfirmare uel p̃-
nūciare tantū sup̃ desertione.

In causis attētatorū taxatio expēsarū.

Itē nota q̃ expēse nūquā petūtur taxari nisi quan-
do sunt tres sentētie late uel quādo prima transiuit in
rē iudicatā: & tunc iudex qui tulit sententiā uel subro-
gatus eius debet taxare expensas & parte uocata sta-
tim uel ad primā diē. & nō taxētur expense in Roma-
na curia nisi p̃ cōmissionibus simplicibus nō consistori-
alibus. p̃ curatore: p̃ procuratoribus. p̃ aduocatis & sic
de aliis. & iste expēse peti debēt & taxari p̃ cedulas se-
cundū ordinē romanorū pontificū. & quādo una uel
due sentētie late sunt in partib⁹ uel q̃ pars uult q̃ un⁹
auditor taxet oēs expēse hoc obtīeat p̃ cōmissionem

In causis beneficialibus.

Item sciendum ē q̃ in causis beneficialibus & sum-
mariis nō sunt nisi quatuor termini substantiales. s. ad
articulandū. ad dicendū cōtra articulos. ad producen-
dum oīa. & ad dicendū contra p̃ducta. aliorū terminorū
omissio nō reddit p̃cessum nullū. In p̃phanis tamē
nulli alii termini sunt substantiales ultra predictos qua-
tuor. s. ad libellandū. ad respondendū libello. ad litem
contestandā. & etiam ad concludendum.

¶ De grauamine.

¶ Item nota q̄ quando in Ro. curia alicui auditori cōmissum est aliquod grauamen puta quia appellatum est de partibus uel auditore camere ad curiam & cōmissa est causa appellationis grauaminis una cu; negotio principali quia tunc de more curie licet sit cōtra ius q̄ iudex appellationis in curia etiam si pronunciat male appellatum non tamen reuertitur causa ad priore; iudicem sed retinet eam decernendam uel quando causa grauaminis & negotii principalis ē aduocata ab uno & cōmissa alteri uel quādo appellatum est a grauamine & interlocutoria & diffinitiuā alias uni cōmissee sūt.

¶ In causis attemtatorum.

¶ In causis attemtatorum que sunt post appellationē uel lite pendēte semper requiritur noua cōmissio si occurrerint talia attemtata post cōmissionem primā qui pluraliter cōmissiones & scripta non extendūt se ad actiones accusatas seu creatas lapso termino ad dicendū contra cōmissionem qui est ad idem dantur semper articuli attemtatorum & citetur pars ad dicendum contra articulos & faciat probationes per testes uel instrumenta. deinde illis factis non requiritur obseruatio terminorum nisi petitio detur.

¶ In causa Reductionis.

¶ In causis ubi petitur reductio contra aliquod laudū per arbitros ad arbitrium boni uiri si est causa beneficia lis uel summaria seruandī sunt termini ut supra dictū est. Et nichilominus ultra hoc dandus est libellus concludēs iniquitatem & reductionem secundum dispositionem iuris. Si uero causa uel negotium ī qua petitur reductio non est beneficalis uel summaria tunc seruandī sunt termini sicut in causa ordinaria uel prophana. et est lis contestanda.

De remissione ad partes.

In causa ubi petitur remissio decerni ad partes: expediat commissio sub plumbo & quando decreta est remissio citetur ad primam diem ad concordandum; de loco & iudice in quo termino fiat concordia de uno uel pluribus iudicibus deinde citetur ad dandum; interrogatoria ad primam diem & tunc in illo termino petuntur articuli parte uocata & si paratum habent portitore; iuret tunc portitor uel alias cum occurrerit parte tamen semper ad hoc uocata uel presente.

Practica circa remissionem;

Item circa istas remissiones sciendum est quod in Romana curia habetur una decisio ad hoc quod iudex potest remissionem decreta; sub plumbo papali expedire sine commissione & etiam commissarius suus in partibus potest sub delegare uices suas quando talis remissio expedit sub plumbo papali et tunc reportata commissione iudex qui decreuit eam non potest de ea cognoscere nisi fiat commissio noua et illa fiat sub forma huiusmodi. Alias causa talis pendente inter tales iudex decreuit remissionem per appellationem man⁹. **S. V.** se de causa ipsa intromittere non potest. **Dignetur. E. S. V.** eidem priori iudici uel suo surrogato committere & mandare ut remissionem recipiat aperiat & ulterius in causa procedat.

Pro interesse.

Item est alius modus ueniendi ad causam pro suo interesse uideat an sibi expediat quod considerare potest. si enim iura predicta & probationes in causa facte plus sibi prosunt quam noceant tunc est quod debeat uenire pro interesse & tunc tertius qui uult uenire pro interesse suo alias melius est quod hic ad litem nouam seu nouum iudicium coram eode; uel alio auditore ut si expediat sibi uenire pro suo interesse uideat an ipse sit in prima com

missione dicti iudicii nominatim comprehensus uel sub
 clausula generali scilicet **E**t alios sua interesse putantes
 & tunc ueniat coram iudice cum iuribus & articulis su-
 is & cum inter sit petat partem citari ad primam ad di-
 cendum contra & tunc in illo termino petat se admitti
 in statum in quo est in causa beneficii. **S**i uero non sit
 comprehensus in prima citatione & commissione tunc ob-
 tineat commissionem in qua petat se admitti pro suo in-
 teresse & producat iura sua seu suos articulos & obti-
 neat citari partem ad dicendum contra & petat admit-
 ti ut supra. **Q**uid autem operatur generalis clausula
 que ponitur in commissione scilicet & alios sua interesse pu-
 tantes dico quod sua interesse putans non tenetur uenire
 licet posset uenire ad causam nisi citatus sit in specie ac
 nominatus secundum formam de elec. & tunc preiudicat
 sibi sententia **E**t circa hoc nota quod si una uel due sen-
 tentie contra possessorem late sint & alius uenit pro suo
 interesse non propterea impeditur causa si sit expedi-
 bilis inter priores partes quin expediatur & etiam fiat ex-
 ecutio nisi possessio fuisset uacans uel ille qui uenire
 pro suo interesse docet & se possidere uel in commissio-
 ne per quam uenit pro suo interesse sit clausula quod cau-
 sa inter omnes partes simul & semel ac si unico contex-
 tu eademque sententia terminetur & tunc etiam requiri-
 tur signatura quod admittat & procedat ut petitur & simi-
 liter sis cautus in dictando & recipiendo commissio-
 nem in tali forma tenet modo practica **R**ote quod utroque
 casu detur iurisdictio tamen creditur esse contra ff. si-
 ue de. si de beneficio de preben. & ad tollendum dubi-
 um pone clausulam illam in principio.

• **I**n causis criminalibus.

In casis criminalibus per duplicem uiam scili-
 cet per uiam accusationis inquisitionis denunciationis et

exceptionis si per uiam accusationis si talis est causa q̄
 ueniat aliqua corporalis pena imponenda illa non pōt
 tractari per procuratorem sed est tractanda personali-
 ter nisi illa principalis persona sit in carcere detenta. **S**i
 uero aliqua alia pena fuerit imponenda tūc tractari po-
 test per procuratōrē & dandus est libellus si in eo sint
 expressa crimina expr̄ imendus est locus & locus loci.
 annus & mensis sed non requiritur dies. in quo libello
 ponenda est inscriptio accusatoris libellantis ad penam
 talionis sic actor potest illam pati alias ad penam extra
 ordinariam et ad arbitrium boni uiri & ante inscriptio-
 nem non dicitur reus conuentus respondere libello. &
 in talibus causis per accusationem seruandī sunt termi-
 ni ut in prophanis secundum ordinem prout supra dic-
 tum est quia tunc talis causa non dicitur beneficialis.
Si per uiam inquisitionis & hoc fit dupliciter aliquan-
 do ad instantiam partis & tunc procedendum est sicut
 in accusatorio aliquando ex officio & tunc iudex hab;
 deputare aliquem instigatorem uel procuratorem of-
 ficii & tunc primo est inquirendū; de infamia que si pro-
 batur procedendum est ulterius ad cognitionem ueri-
 tatis & in istis causis inquisitionis ex officio proceditur
 summarie non seruando terminos causarum prophā-
 narum. **S**i per uiam denuntiationis quia de illis non est
 ad propositum tunc illa est preparatoria ad inquisitio-
 nem; que fieri potest dupliciter ut supra. **S**i per uiam ex-
 ceptionis que fit cum agitur de confirmanda electiōe
 uel instituendo presentatum uel iuducendo prouisum
 in possessionem tunc per modum exceptionis danda
 sunt crimina & tunc requiritur specificatio ut supra. &
 ideo sit cautus procurator excipiens uel articulans ī ta-
 li materia uel articulet crimina & q̄ illis addat q̄ illa e-
 rant notoria petens possessionem beneficii de illis erit
 notorie infamatus.

¶ **S**uper notorio

In causis in quibus tanquam super notorio procedi-
tur post citationem ad dicendum contra commissi-
onem dandi sunt articuli super notorio & parcitabitur ad di-
cendum contra articulos & deinde ferenda est senten-
tia nec aliqua observatio terminorum requiritur.

De prima instantia ut si in partibus uel per au-
ditorem Camere lata est sententia.

Item notandum est qd ubi in prima uel secunda in-
stantia in partibus uel per Auditorem Camere lata est
sententia tunc in causa appellationis que committitur in
Rota uel extra alicui apostolico commissario seruandi sunt
termini sicut in prima instantia. Item quando grauamen
uel interlocutoria uel per uiam appellationis causa com-
missa est alicui auditori tunc ille Auditor potest inhi-
bere Auditori Camere uel etiam alteri commissario in curia
uel extra sed non coauditori suo uel alicui dominoru;
Cardinalium quia illis non inhibetur nisi seruatis termi-
nis in appellatione a grauamine uel interlocutoria serua-
ri solitis de quibus supra & tunc in termino ad impug-
nandum & iustificandum citari potest pars illa in termi-
no seruato ad uidendum inhiberi ad statim & tunc par-
te uocata debet decerni inhibito.

De materiis obiectiuis.

Item nota qd materie obiectiue quando dantur prin-
cipaliter per uiam positionum & articulorum & semper
dande sunt in termino substantiali ad dicendum contra
producta ad tardius licet ante dari possint per modum
exceptionum contra iura alterius partis semper dari pos-
sint in termino ad hoc statuto & tales materie obiecti-
ue quales sint impugnant ius proprium & sunt specifi-
cande in tempore & loco & in aliis circumstantiis sicut
supra in libello accusationum.

Appellatio a diffinitiva.

Item nota qd quando appellatura diffinitiva non

oportet exprimere aliquam causam in appellatione.

Idem quando appellatur a sententia habente uim diffinitive ut est sententia super attemptatis super desertione super nullitate & plures que non expectant diffinitivam post se.

¶ Circa probationem dilatoriam.

¶ Item circa probationem dilatoriam & alias que dantur in causa est sciendum qd si aliquis convenitur in Romana Curia ita qd ipse presens est quando committitur causa tunc nisi causa prius sit devoluta ad Curiam per appellationem Aut ipse est legatus aut nuntius alicuius domini tunc habet ius revocandi domum nisi conveniretur super contractu facto illo tempore quo nuntius fuit alias datur sibi tempus siue inducie ad habendum iura & defensiones de partibus interim supersedetur in causa & illud tempus datur magnum uel parvum secundum distantiam loci a Romana Curia a loco domicilii illius qui convenitur. Et nota qd illa dilatio ad habendum iura non solum datur ad habendum iura ipsius rei sed etiam ipsi actori datur ad habendum informationem & defensionem contra iura partis sibi adverse & ideo sepius uiget practica qd non obstante qd actor dicebat se uelle confiteri gratiam processum acceptionem & provisionem & alia iura rei Nichilominus reo datur inducie si ipse allegabat se uelle habere informationem & defensionem contra iura partis adverse & in hoc sit cautus procurator ut sic petat.

Item nota circa dilatorias probationes nota qd omnes probationes iudiciales sunt arbitrande per Auditorem uel iudicem preterquam quando excipitur de excommunicatione cum ibi iura dant terminum octo dierum & aliquando dantur decem aliquando plures aliquando pauciores secundum qd placet iudici.

¶ Item est notandum q̄ si uelis aliquem conuenire occasione hereditatis antequam porrigas libellum unam paruum facias petitionem seu interrogationem in qua contineatur q̄ iudex interroget an sit heres defuncti cuius nomine conuenitur. & an sit solus uel pro parte.

Item quando aliquis conuenit rei uendicatione uel quacunque actione reali semper si pars rea est presens in Curia facias eum interrogari an possideat. & teneat respondere. **E**t istud multum releuabit te. **S**i quis enim conuenitur possessor alicuius rei licet ipse patiat iudicium ex hoc non posset condemnari ut possessor nec ad dimittendum possessionem nec in fructibus nisi probetur possessor. Et istud nota quia sepius uenit in practica & multi in hoc errare solent & hoc idem tenet Specu. in ti. de interro. que fiunt ante litem contesta.

Super Spolio.

¶ Item nota q̄ si aliquis super spolio beneficii siue possessorio recuperando agit aut in causa prophana tunc non est necesse q̄ producat aliquem titulum sed sufficit q̄ probet se possedisse & alium nunc possidere. **I**n causa uero beneficii uel matrimoniali uel alia in qua non potest haberi possessio oportet q̄ agens producat titulum suum & uerificet illum secus si beneficiat⁹ nō dicat se spoliatum beneficio sed fructib⁹ beneficii in toto uel in parte aut aliquo iure sui beneficii requiritur q̄ producat titulum sed sufficit q̄ probet se possidere beneficium cuius nomine agit. **N**ota etiam circa hoc q̄ in causa spoliū ubi ius commune facit pro reo & contra actorem licet etiam non sit causa beneficii uel matrimonialis oportet q̄ agens producat titulum suum uel titulum tanti temporis q̄ hominum memoria in con-

trarium non existat & probet & ille casus est in ca. ad
decimas de restitu. spolia. lib. sexto.

¶ Super titulo beneficii.

¶ Item nota q̄ licet quando agitur super titulo bene-
ficii siue petitorio siue possessorio proceditur summarie
e sine litis contestatione ut supra uisum est secus quan-
do agitur de proprietate beneficii puta si una ecclesia di-
cit sibi unam aliam ecclesiam unitam. **I**dem si agitur su-
per aliqua re uel iure particulari spectante ad beneficiū
& circa hoc uidi dubitare q̄ si unus dicit se habere titu-
lum in beneficio & aliud beneficium quo incorporatur
an procedatur summarie ut in causa beneficiāli uel ple-
narie ut in prophana. **E**t si actor agit ut de proprietate
beneficii actio sua erit plenaria & seruabuntur termini
ut in prophana & reconuentio rei poterit esse summa-
ria. **E**t deducit principalis ius suum. 7c.

**¶ Cui commissum est aliquod generale
procuratorium**

¶ Item sit attentus procurator habēs reducere aliquas
causam in curia cui commissum est procuratorium ge-
nerale q̄ illud non producat ipse personaliter sed per
suasum est ut tradat ipsū; alicui suo amico qui illo pre-
sente tradet illud notario & tunc ipse procurator pre-
sens & dicat ego intelligo me constitutum esse gene-
raliter per. **N**ad multas causas & negocia ego intendo
solus onus acceptare in ista causa pendente & non in a-
liis. 7c. ac substituo si uoluerit substituere protestando
q̄ nichil fiat nisi me uel eis uocatis & ista doctrina ideo
datur quia si procurator per se produceret procuratori-
um uideretur accepisse onus quo ad illa contenta in
illo nec posset se exonerare & casus ē in cle. de procur.

¶ Item nota q̄ nichil est quod magis diffamat procu-
ratores quam quando ipsi dimittunt deferri appellatio-
nes per negligentiam & hoc contingit duplici uia in ap-
pellatione a diffinitiva. p̄mo quia cōmuniter auditores
& iudices dant terminos .x. dierum ad prosequendum
& tunc infra illos .x. dies appellans debet facere cōmitti
causa; alicui iudici uel auditori & facere presentare cō-
missionem q̄ si hoc non poterit uel tunc expedit q̄ ua-
dat ad cancellariam coram notario & habeat cōmissio-
nem duplicatam & unam tradat ad manus Vicecācel-
larii uel regentis cancellariam. aliam tradat notario et
in absentia Vicecancellarii uel regētis ponat eam ī cap-
sa ubi tales commissiones ponuntur. alia; uero cōmis-
sionem notario predicto & faciat fieri instrumentū de
diligentia predicta infra decem dies q̄ si ista non fecerit
procurator appellantis deferitur appellatio.

¶ Sublata desertione.

¶ Item cōmissa causa & sublata desertione infra decē
dies uel facta protestatione ut supra tunc illud est cōe-
quod in appellationibus agrauamine uel ab interlocu-
toria ubi nullus terminus prefigitur saltem in romana
curia tunc omnes termini debent seruari infra annum
a die appellationis interposite & dari petitio per procu-
ratorem appellantis ut in decisione rote. **C.** in antiquis
Et hoc sufficit nisi protestetur infra annum de diligen-
tia sua uidelicet q̄ petat causam expediri in instanti.
Primo secundo et tertio instanter instantius et instan-
tissime & hanc protestationem subscribat per se in do-
mo sua & producat in iudicio quia notarii sepe sunt ne-
gligentes in scribendo et cetera. in secundo fatali et in
tertio et in aliis et cetera. et nisi termini sint seruati data
petitiōe et facta protestatiōe huiusmodi appellatio est

116
deferta. ¶ Et similiter nili fiat protestatio in secun/
da instantia non obstante diligentia predicti primi fata
lis etiam appellatio deferitur & illa est maior uerecun
dia quam procurator possit habere si faciat dferi appel
lationem. Si uero procurator indiget remissione ad par
tes in secunda instantia tunc seruet terminos & super ar
ticulis & exceptionibus datis uel etiam nouis tunc da
tis si expedit petat sibi decerni remissionem citius quā
potest & det illam petitionem ī scriptis. quia notarii se
pe indebite scribunt quod si secus fuerit factum protes
tetur & non stat per eum sed per iudicem uel partem
aduersam.

¶ In publicatione dictorum testium.

¶ Item in publicatione dictorum testium hanc tene
at procurator cautelam q̄ quando testes producuntur
per partem aduersam nichil protestetur contra eos sed
taceat quousq; per iudicem de consensu partium pub
licati fuerint. Et si timet ut iudex recipere uoluerit par
tem contra quam producuntur ad dicendum contra e
orum dicta & ipse iudex concludat & sententiam ferat
habeat secum appellationem paratam a nō publicatio
ne & prefixione termini huiusmodi.

¶ De modo deuoluendi causam per appellationem ī
partibus interpositam ad Curiam.

¶ Item sciendum est q̄ si appellatio interponatur in
partibus in presentia partis id est partis appellate uel ip
lius legitimi procuratoris tunc causa eorum est deuol
uta dummodo super hoc appareat publicum instru
mentum confectum & constet de mandato procura
toris sed si appellans presentiam appellati habere non
poterit circa appellationem interposita; ac ut causa be
ne deuoluatur seruabit appellans hunc modum uideli
cet q̄ faciat suam appellationem in scriptis in bona for

#.
12

a qua facta accedat ad notarium publicum in presen-
tia testium & legat appellationem huiusmodi de uer-
bo ad uerbum et lecta huiusmodi appellatione petat instan-
ter instantius et instantissime apostolos sibi dari si est ali-
quis qui uelit dare protestando quod si partis appellate pre-
sentiam comode habere posset eidem insinuaret et inti-
nuaret appellationem et super hoc petat publicum in-
strumentum & hoc facto idem appellans tenetur inti-
nuare & insinuare huiusmodi appellationem parti appellate
seu eius procuratori si ipsorum aut alterius eorum pre-
sentiam comode habere possit infra mensem post inter-
positionem predictae appellationis uel post mensem; quā-
diutius potest & in insinuatione huiusmodi hunc serua-
rit modum scilicet quod appellans assumat sibi notarium
publicum & testes & accedat ad partem appellatam; uel
ipse procuratorem alioquin protestando de ipsorum
absentia huiusmodi appellationem per ipsum ante in-
terpositam ut premittitur per notarium publicum le-
gi & publicari faciet & appellato seu eius procuratori co-
piam appellationis tradat requirendo notarium ut super
premissis sibi publicum conficiat instrumentum alio-
quin si ipsius partis rei procuratoris predicti presentiam
habere non potest tunc si causa fuerit beneficalis expe-
dit quod in loco beneficii de quo agitur uel in loco ubi pars
appellata fuerit beneficiata infra missarum solemnia uel
quando cantantur hore diei in loco beneficii uel partis
appellate in presentia beneficiatorum in ipsa per te par-
tem appellantem uel tuum procuratorem uel notarium
publicum legas publice & pars apostolos petat nichilo-
minus si partis appellate presentiam haberet ipsi eandem
appellationem insinuaret & sic similiter faciet in domo
partis appellate si comode & tute ad eius domum ac-
cedere poterit Sin autem in ecclesia Cathedrali in loco
beneficii Et in ecclesia Parrochiali sub qua degit &

moratur & bonum est affigere copias earundē ad ual-
 uas ecclesiarum & etiam in domo habitationis appella-
 ti & alias adhibere talem diligentiam circa inlinuatio-
 nem huiusmodi appellationis. qualis est. & habenda in
 executione citationis legitime in partibus fiēde. Et si
 pars appellans uoluerit prosequi appellationem suam
 et pars appellata uellet eam prosequi. compedit q̄ pars
 appellata instet pro copia habenda appellationis sub ma-
 nu publica notarii. s. illius qui instrumentum confecit
 & si ille notarius negauerit sibi tradere illius copiam ac-
 cedat pars appellata ad officialem uel ad alium depu-
 tatum super hoc potestatem habentem & ille compel-
 lat notarium ad tradendum sibi copiam salario tamen
 sibi producendo et citari faciat partem ad hoc uidendū
 sibi decerni copiam appellationis. ¶ Item nota q̄ ad dē-
 clarandum collatores ordiarios in partibus incidisse in
 penas sententias censuras. zc. sic proceditur. Primo enī
 producuntur coram executore deputato in bullis. Se-
 cundū petitur decerni citatio contra ordinarios et corū
 procuratores si qui sint in Ro. cu. & omnes alios sua in-
 teresse putantes ad dicendum contra litteras apostoli-
 cas et processum inde secutum ac requisitiones. Tercio
 petitur decerni in contumaciam ipsorum nichil dicen-
 tium quo minus. zc. uel dicendum causam. zc. Et illa
 citatio fit tribus uicibus et ultra. Quarto ad audiendū
 se sententias censuras et penas ecclesiasticas in proces-
 su contentas incidisse declarari uel dicendū causas qua-
 re. zc. Semper proceditur per audientiam contradicta-
 rum.

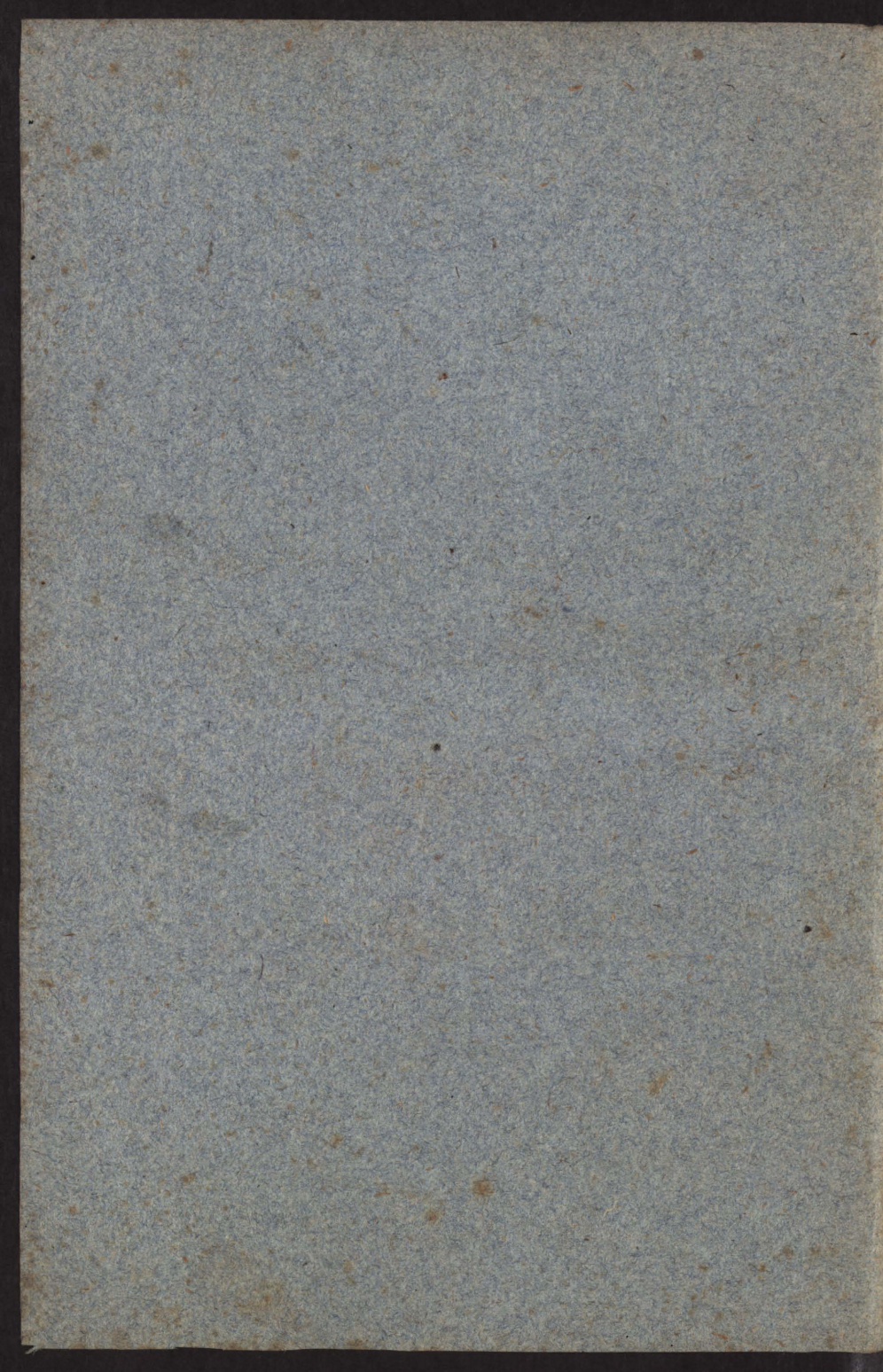
¶ Finitum est presens opusculum.

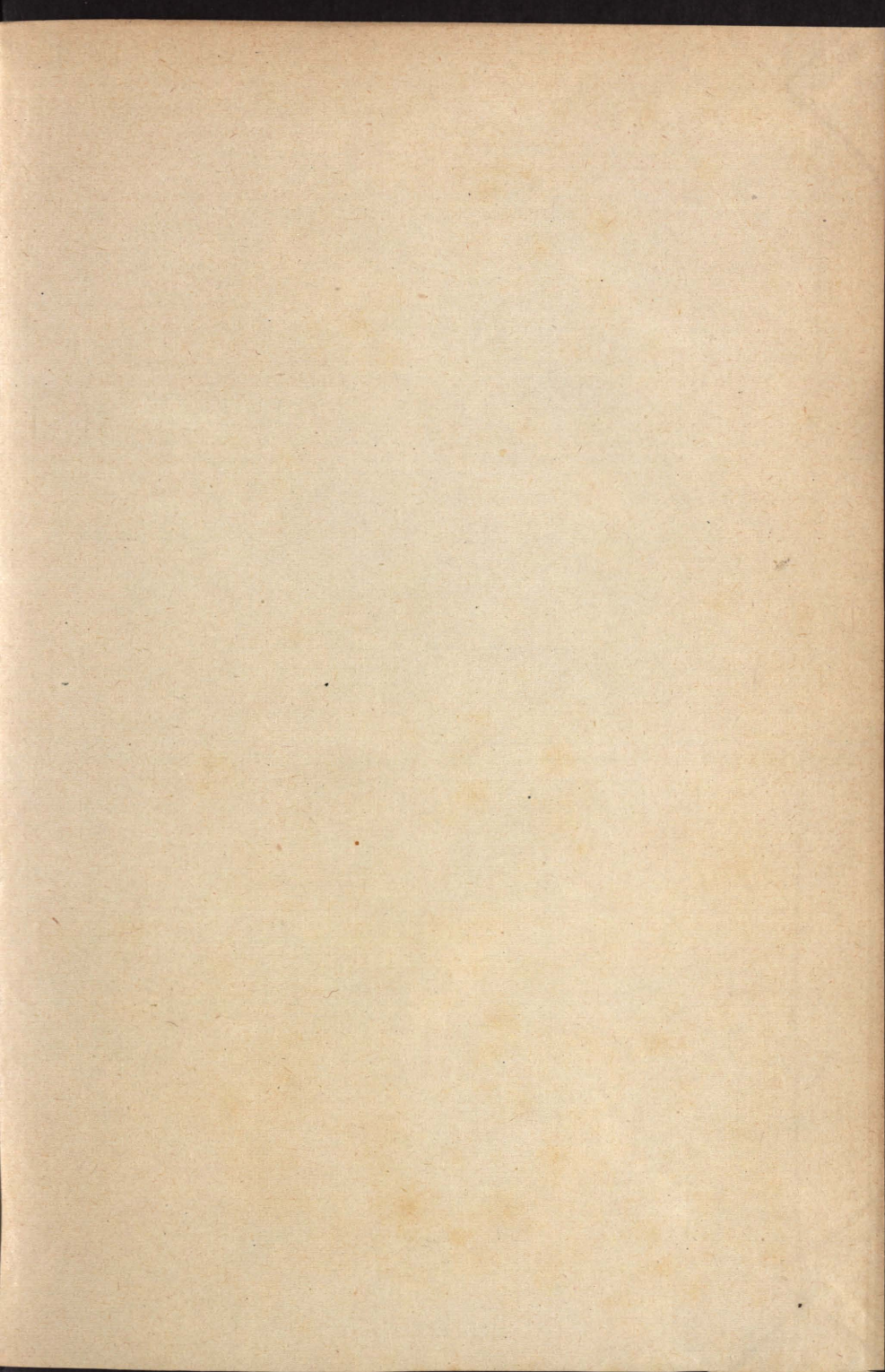

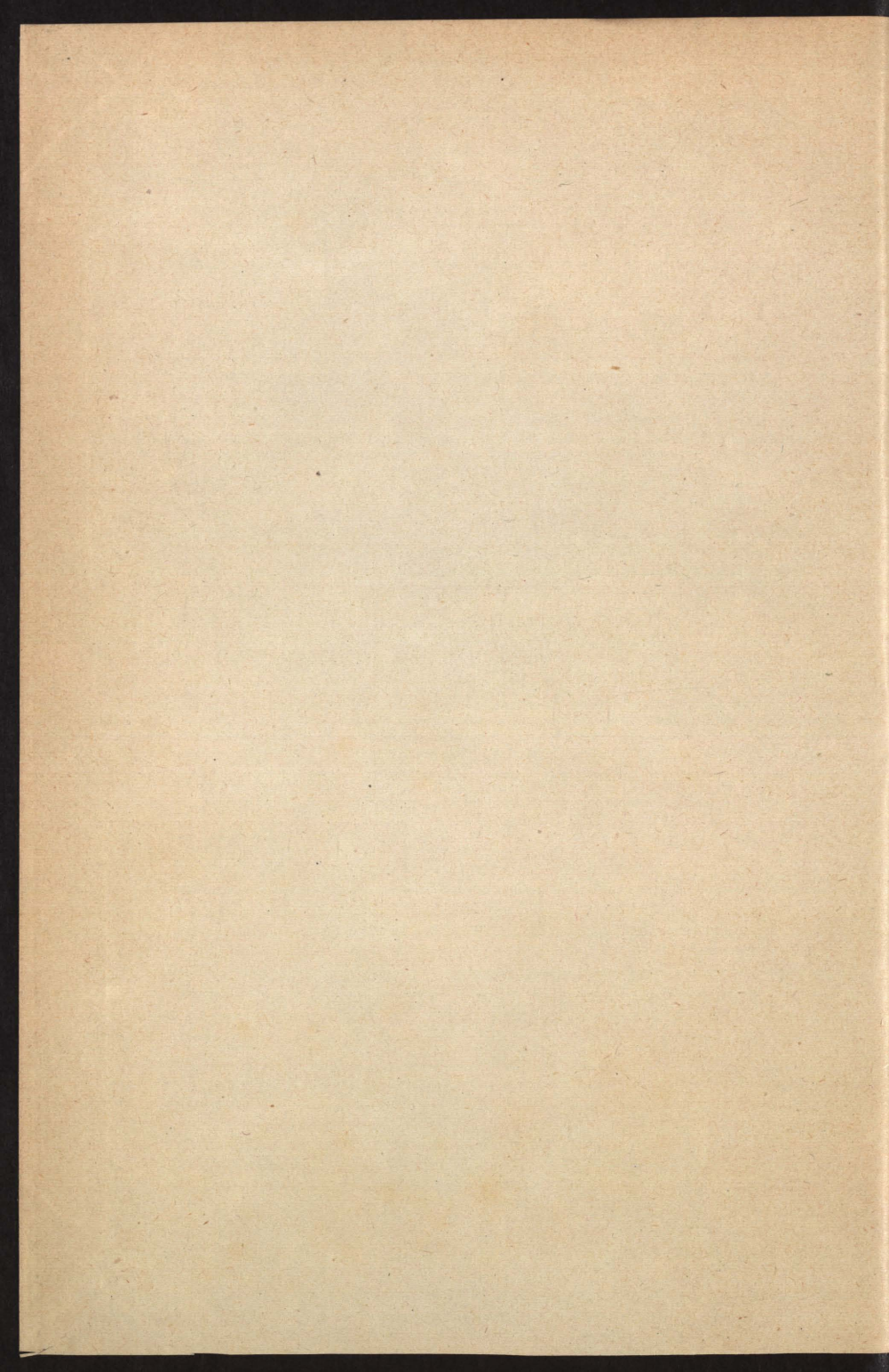

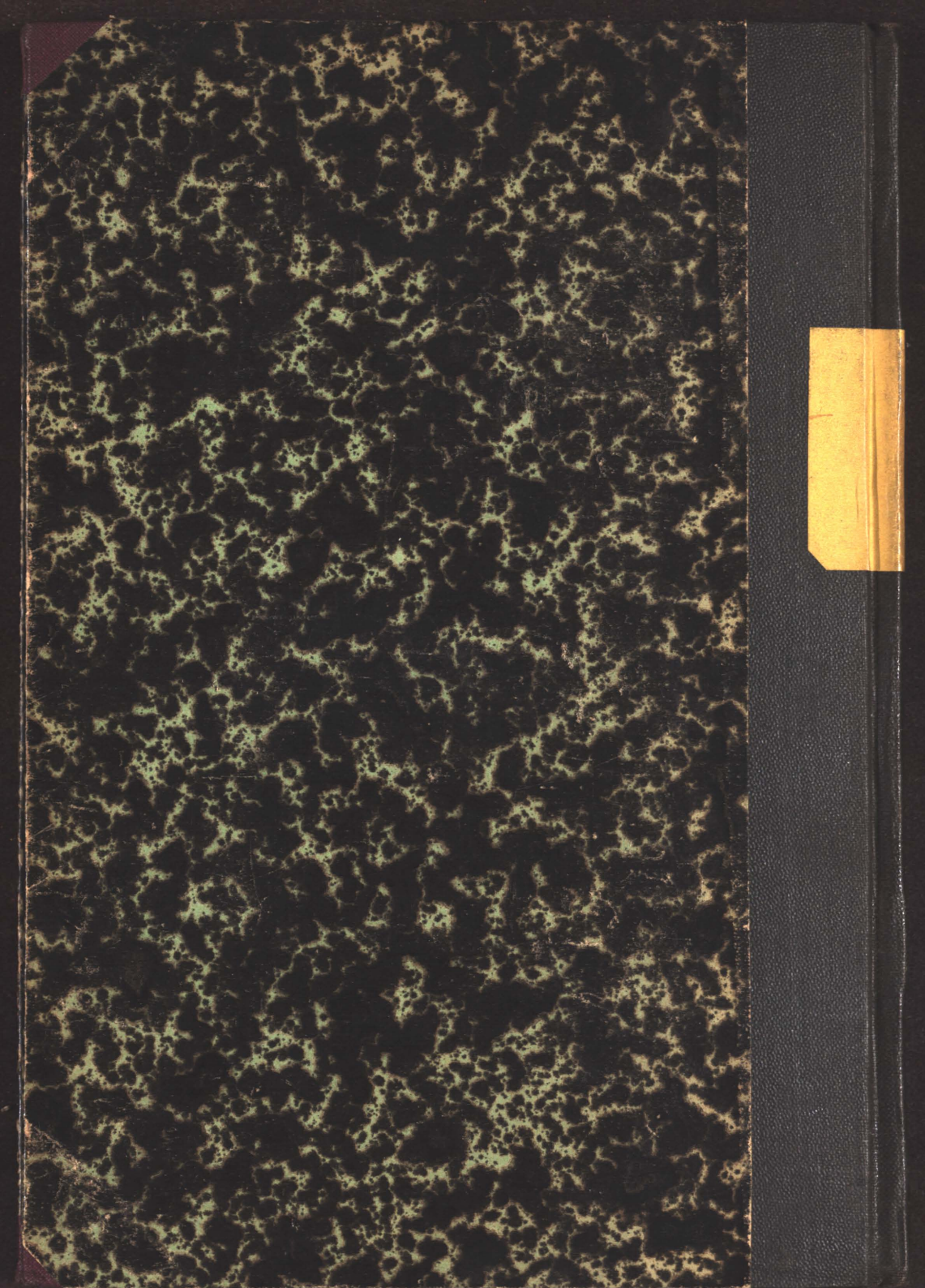

598.4

#1
2